

KÚRIA

Bfv.III.1.474/2014/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év december hó 8. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A garázdaság büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség által - a II. rendű terhelt javára - benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Vásárosnaményi Járásbíróság 1.B.34/2012/24. számú ítéletét e terhelt vonatkozásában annyiban változtatja meg, hogy

a kényszergyógykezelésének elrendelését mellőzi.

Egyebekben a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Vásárosnaményi Járásbíróság a 2013. június 24-én kihirdetett és 2013. június 25-én jogerőre emelkedett 1.B.34/2012/24. számú ítéletével a II. rendű terheltet az ellene garázdaság büntette [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: Btk. - 271. § (1) bekezdés, (3) bekezdés d) pont] miatt emelt vád alól felmentette, és elrendelte a terhelt kényszergyógykezelését, legfeljebb 5 évi időtartamra.

A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás szerint a II. rendű terhelt tudathasadásos jellegű elmezavarban szenved, súlyos észrevevés és gondolkodászavarok, indulat-vezérelt viselkedésmódok, passzív életvitel, rendkívül alacsony konfliktustűrő-készség, bizarr, elhanyagolt higiéniai viszonyok megnyilvánulásával.

Gondolkodása sok formai és tartalmi zavar jeleit tükrözi, környezetével szemben bizalmatlan, gyakran kóros beállítottságú. A kóros élmények, a nagyzasos, misztikus, megfigyeléses téveszmék meghatározzák mindennapi életvitelét, viselkedésmódozatait. A cselekmény kóros élmények által vezérelt paranoid, téveszmék által determinált, illetve szoros összefüggésben a felszínre került elmeműködés zavarával. Kóros elmeállapotú, amely miatt teljes mértékben képtelen volt a terhére rótt cselekmény következményeinek a felismerésére, és a felismerésnek megfelelő magatartás kialakítására. Szokványos alkoholfogyasztó, esetleg kábítószer-fogyasztó, de nála nem valósulnak meg az alkoholizmus, az alkoholfüggőség ismérvei.

A terhelt elmebetegsége huzamos ideje fennáll, és előreláthatólag a jövőben is fenn fog állni, jelenleg meghatározhatatlan ideig, ezért alaposan feltételezhető, hogy elmebetegsége folytán a jövőben is megvalósíthatja valamely testi sértéses, avagy életellenes bűncselekmény törvényi tényállását.

Pszichés állapota folytán kötelező pszichiátriai fekvőbeteg gyógyintézeti kezelést igényel. Az elmeműködés zavara, azaz a tudathasadásos jellegű elmezavar rekonstruálható a vizsgálatot megelőző hosszú időszakra, 1-2 éves időintervallumra.

Az I. rendű és a II. rendű terheltek korábban nem ismerték egymást. 2011. december 14. napján 22 óra körül külön-külön - előbb az I. rendű terhelt - bementek V-ben az R. utca alatt lévő V. Presszóba. Mindkét terhelt ittás állapotban volt, de őket a sértett, a presszó üzemeltetője még kiszolgálta azzal, hogy záróra van.

Mivel az I. rendű terhelt lassan itta az italát, a sértett figyelmeztette, hogy hamarosan el kell hagynia a presszót.

Ekkor az I. rendű terhelt kiabálni kezdett a sértett asztaltársaságának, és felhúzta a pólóját, így látható volt, hogy övében egy kés van. Emiatt a sértett a terheltet kiküldte, a presszó ajtaját kulcsra zárta.

Rövid idő múlva a terheltek már együtt kopogni kezdtek a presszó ajtaján, sört kértek, a sértett adott nekik 1-1 üveg sört, majd az ajtót ismét kulcsra zárta.

A terheltek azonban nem mentek el, kb. 10 perc elteltével a II.

rendű terhelte - az I. rendű terhelttől ismeretlen módon hozzá került - késsel a presszó ajtajának üvegét kocogtatta, az ajtót rugdosta, az I. rendű terhelte pedig a presszó dupla, hőszigetelt, 140x140 cm méretű ablakát ököllel ütötte, amely miatt annak külső üvege betört. Ekkor a sértett értesítette a rendőrséget.

A terheltek cselekménye alkalmas volt arra, hogy az azt észlelőkben megbotránkozást, riadalmat keltsen.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt okból - a terhelte javára - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt (Bf.1766/2014/1-I.).

Ennek indokai szerint az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazott kényszergyógykezelést a terhelttel szemben, mert a terhelte terhére rótt cselekmény nem értékelhető sem személy elleni erőszakkal elkövetettnek, sem közveszélyt okozónak.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint a II. rendű terhelte személy elleni erőszakos magatartást nem fejtett ki. A terhére rótt cselekmény során tanúsított magatartása a presszóajtó üvegének késsel való kocogtatásában, illetve az ajtó rugdosásában merült ki, ami legfeljebb dolog elleni erőszakként értékelhető.

Ezért a kényszergyógykezelés alkalmazásának a korábbi Btk. 74. § (1) bekezdésében előírt konjunktív feltételei maradéktalanul nem valósultak meg.

Minderre tekintettel azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet megváltoztatva rendelkezzen úgy, hogy a II. rendű terhelttel szemben a kényszergyógykezelés elrendelését mellőzze.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1571/2014/1. számú átiratában az indítványt annyival egészítette ki, miszerint a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában hivatkozott eljárási szabálysértést nem észlelt. Egyebekben azonban azt - az abban foglalt indokokra figyelemmel - mindenben fenntartotta, és maga is a kényszergyógykezelés elrendelésének mellőzését indítványozta.

A terhelte és kirendelt védője a felülvizsgálati indítványra nem tett észrevételt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1)

bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálati indítványnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

Az eljáró bíróság által alkalmazott korábbi Btk. 74. §-ának (1) bekezdése szerint a kényszergyógykezelés elrendelésének négy, konjunktív feltétel együttes megvalósulása esetén van helye.

Eszerint a hivatkozott intézkedés akkor alkalmazható, ha:

- a terhelt személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó cselekményt követ el, ugyanakkor
- a terhelt elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, de
- tartani kell attól, hogy hasonló cselekményt fog elkövetni, és
- büntethetősége esetén egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni vele szemben.

A Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. Eszerint a II. rendű terhelt cselekvőssége a terhére rótt cselekmény során csupán annyiban állt, hogy - az ugyancsak kizárólag dolog elleni erőszakot megvalósító I. rendű terhelttel szándékegységben - a presszó ajtajának üvegét késsel kocogtatta, valamint az ajtót rugdosta.

Az irányadó tényállás szerint tehát a II. rendű terhelt a terhére rótt garázdaság büntettének elkövetése során nem személy, hanem dolog elleni erőszakot alkalmazott. Ezért vele szemben a kényszergyógykezelés elrendelése - nem személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó cselekmény elkövetése miatt - törvénysértő.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a II. rendű terhelt vonatkozásában annyiban változtatta meg, hogy a korábbi Btk. 74. § (1) bekezdésében foglalt feltételek maradéktalan megvalósulásnak hiányában a kényszergyógykezelés alkalmazását mellőzte.

A Kúria a Be. 423. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettségét teljesítve a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt. Észlelte viszont azt, hogy az elsőfokú bíróság a az első két tárgyalási napon szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent, a harmadik tárgyalási napra pedig már meg sem idézett II. rendű terhelt távollétében hozta meg a határozatát, amelyben e terhelt kényszergyógykezelését is elrendelte.

Nem kétséges a Be. 282. § (4) bekezdése akkor ad lehetőséget a tárgyalásnak a vádlott távollétében való megtartására, ha

- az eljárás tárgya kényszergyógykezelés elrendelése és
- amennyiben a terhelt a tárgyaláson az állapota miatt nem jelenhet meg, illetve jogainak gyakorlására képtelen.

Az eljárás tárgya azonban - a vád tartalmánál fogva - nem kényszergyógykezelés elrendelése volt. Ennek lehetősége csak az eljárás későbbi szakaszában, az igazságügyi elme-orvosszakértői véleménynek a bíróság részéről történt beszerzését követően vetődött fel, amire egyébként az eljáró ügyész is csak 2013. március 4-én tett indítványt.

A Be. 374. § (3) bekezdése szerint a felmentő ítéletet, illetve az ítélet felmentő rendelkezését a Be. 373. § (1) bekezdésének II/d) pontja alapján nem kell hatályon kívül helyezni, ha az ítéletet - egyebek közt - a vádlott távollétében hozták meg.

A tárgyalásoknak a II. rendű terhelt távollétében történő megtartásával megvalósult eljárási szabálysértés tehát akkor sem vezethetett volna a Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezéséhez, ha ezt a körülményt rendes jogorvoslati eljárásban a másodfokú bíróság észleli.

Kétségtelen, hogy a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja kizárólag a 373. § (1) bekezdés I/b) vagy c), illetőleg II-IV. pontjaiban felsorolt eljárási szabálysértéseket jelöli meg felülvizsgálati okként, s ezzel összhangban írja elő a Be. 428. § (2) bekezdése ezen okok miatt feltétlen eljárásjogi következményként a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését. Nem utal tehát azokra a Be. 373. § (2)-(3) bekezdésében, illetőleg a 374. § (3) bekezdésében meghatározott esetekre, amikor az ítéletet az eljárási szabálysértés ellenére az ott meghatározott okok folytán rendes jogorvoslati eljárásban nem kell hatályon kívül helyezni.

A Kúria megítélése szerint azonban a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati ok kizárólag olyan eljárási szabálysértés lehet, amely rendes jogorvoslati eljárásban észlelés esetén a támadott határozat mellőzhetetlen hatályon kívül helyezéséhez vezetett volna. Az ettől eltérő értelmezés ugyanis - az intézmény rendeltetésével ellentétben - a felülvizsgálati okok Be. 416. § (1) bekezdés a-d) pontjában felsorolt körét a rendes jogorvoslat helyébe lépve elfogadhatatlanul tágítaná, minthogy lehetővé tenné a felülvizsgálatot akkor is, ha a jogszabálysértés rendes jogorvoslat keretében nem kiküszöbölhető.

Ekként a Kúria a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal támadott részében a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja szerint megváltoztatta, és a II. rendű terhelt kényszergyógykezelésének mellőzésével a törvénynek megfelelő határozatot hozott. Egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a szerint hatályában fenntartotta.

A fellebbezés és felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés alapja a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, illetve a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja, továbbá a Be. 418. § (3) bekezdése és a Be. 421. § (3) bekezdése.

Budapest, 2014. december 8.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

*írnok
BÉ*